

alleen Nederlands onderschikking aan Duitsland aanvaardden maar daarenboven de geleidelijke nazificatie van het land, met alles wat dat impliceerde, ook op het gebied der Jodenvervolgving?

Was met de traditionele democratische partijen iets te beginnen? Neen: zij hadden voet bij stuk gehouden, enkele hunner werden zelfs van week tot week brutaler.

Met Arnold Meyers Nationaal Front? Neen: die beweging was wél antisemitisch en autoritair ingesteld, maar ze was klein en 'Diets' en ze had katholieke verbindingen die haar in Duitse ogen hoogst verdacht maakten.

Met de Nederlandse Unie? Alweer: neen. Wel zal Seyss-Inquart van Schmidt te horen hebben gekregen dat met de pro-Duitse Homan wellicht iets te bereiken viel, maar een nationaal-socialist was dat voor de Duitsers meest acceptabele lid van het Driemanschap bepaald niet. Los daarvan moeten de rapporten en krantenverslagen over de eerste vergaderingen van de Unie het aan Seyss-Inquart duidelijk gemaakt hebben dat het etiket 'de Churchill-Unie' dat *Volk en Vaderland* op 9 augustus de nieuwe massabeweging opgeplakt had, niet misplaatst was voorzover het de aanhang betrof. Zowel op 12 als op 19 augustus uitten de '*Meldungen aus den Niederlanden*' zich over de Unie uitgesproken negatief: '*Stimmungsmässig erfreut sich die Niederländische Union in der holländischen Bevölkerung noch immer einer grossen Beliebtheit da man nach wie vor in ihr das Widerstandszentrum gegen Deutschland erblickt*' (19 augustus).¹

Had Rost van Tonningen dan soms de 'machtiging' verdiend? Ook niet: zijn falen stond begin augustus al vast – dat hoefde overigens niet te verhinderen dat hij als voorstander van de SS-denkebeelden in de NSB naar voren geschoven moest worden. Maar hij had, in strijd met hetgeen Seyss-Inquart zo al niet verwacht, dan toch gehoopt had, geen aanhang van betekenis gekregen.

Datzelfde gold voor nog weer een andere groepering die in die tijd Seyss-Inquarts aandacht trok en die hier vermelding verdient. Die groepering

¹ De '*Meldungen*' van 12 augustus zijn niet bewaard gebleven, maar de teneur van het rapport op de 19de is: alles is sinds het vorige rapport bij het oude gebleven. Wij vermelden in dit verband dat Seyss-Inquart later eens tegen van Geelkerken zei: 'Ik wou dat ik nooit met Mussert in zee gegaan was en verder was gegaan met de Unie' (POD, Utrecht-West: p.v. inz. C. J. Huygen (19 dec. 1945), getuige C. van Geelkerken, p. 22 (Doc I-789, a-2)). Die uitlating beschouwen wij als een verzuchting achteraf, niet als de weergave van een reëel dilemma waar Seyss-Inquart in augustus '40 voor stond. Er zal trouwens nog blijken dat het Driemanschap van de Unie niet bereid was, met Seyss-Inquart in zee te gaan op de voorwaarden die deze stelde.